

پژوهش‌های حقوقی

علمی - ترویجی

شماره ۲۷

هزار و سیصد و نود و چهار - تیرم سال اول

۵	• تنش میان مدیریت متقله‌های و جهانی در پیشگیری و سرکوب اعمال غیرقانونی در دریاها چشمید مستز - مسود علیزاده - شهرام زر نشان
۲۱	• نظام حقوقی حاکم بر جانشینی تعهدات در ادغام شرکت‌های تجاری یهرام حسن‌زاده
۴۳	• تخصیص صلاحیت تفتیتی مجلس شورای اسلامی در نظم اساسی ایران چواد تقی‌زاده - فاطمه سمیعیان
۶۳	• مطالعه تطبیقی سیاست جنایی تفتیتی ایران با کنوانسیون مریدا در مبارزه با فساد مالی و تحولات آن محمد باقری کمارطیا
۹۳	• نظام نرم افزارهای متن باز سیدمحسن طلوع - جعفر نظام‌الملکی
۱۱۱	• مشروعیت توسل به زور در قبال دزدان دریایی سواحل سومالی زکبه تقی‌زاده
۱۶۵	• رویه حاکم بر حقوق استرداد مجرمین: مطالعه موردی: پرونده جولیان آسانژ فرید آزادبخت - مهدی ثنائی‌منش
۲۰۲	• ساختار و عملکرد دیوان آفریقایی حقوق بشر سیدبهر خدایی - سائق جعفرزاده دربی
۱۷۵	• حقوق روشن در دریای سیاه: انعطاف و قابلیت پیش‌بینی معیارهای تحدید حدود مرزهای دریایی در رأی دیوان بین‌المللی دادگستری در مورد رومانی - آکراین (۲۰۰۹) چشمید منقاری
۲۰۱	• یک جدال حقوقی تمام عیار: ایتالیا علیه دیوان بین‌المللی دادگستری فراز شهلائی

http://jlr.sdil.ac.ir/article_32125.html

مشروعیت توسل به زور در قبال دزدان دریایی سواحل سومالی با تأکید بر لزوم رعایت ملاحظات حقوق بین‌الملل بشر در جریان اعمال صلاحیت

زکیه تقی‌زاده*

چکیده:

راهزنی دریایی در سواحل سومالی، شاخ آفریقا، خلیج عدن و اخیراً خلیج گینه در آفریقای غربی در سال‌های اخیر با توجه به گستردگی بحران وارد بر تجارت جهانی و تهدید امنیت و ایمنی دریانوردی، در صدر توجه جامعه بین‌المللی و به ویژه شورای امنیت سازمان ملل متحد قرار گرفته است. در این راستا قطعنامه‌های شورا، حوزه قواعد مضیق حقوق بین‌الملل راجع به راهزنی دریایی را توسعه بخشیده‌اند، به طوری که جامعه بین‌المللی را به مبارزه تمام عیار (با اعمال تمام ابزارهای لازم) با دزدی دریایی و راهزنی مسلحانه علیه کشتی‌ها در دریا ترغیب می‌نمایند. البته چنین اقدامات توسل به زوری، وفق قطعنامه‌های شورا باید بر مبنای رعایت قواعد حقوق بشر و حقوق بین‌الملل بشردوستانه انجام گیرد تا واجد مشروعیت قلمداد شود. به علاوه، در این قطعنامه‌ها، شورای امنیت از تمام کشورها و سازمان‌های بین‌المللی درگیر می‌خواهد که به منظور هماهنگ‌سازی اقدامات خود در مورد تمام جنبه‌های مبارزه با دزدان دریایی، هر چه سریع‌تر یک «سازوکار همکاری بین‌المللی» را برای مقابله با دزدی دریایی سومالی و تقویت ظرفیت قضایی کشورهای منطقه برای محاکمه راهزنان دریایی راه‌اندازی نمایند. این مقاله بر آن است تا ابتدا ضمن بررسی ملاحظات حقوق بشری و حقوق بشردوستانه به ویژه تضمینات دادرسی منصفانه، منع شکنجه و رفتارهای غیرانسانی و ظالمانه در جریان اعمال صلاحیت بر راهزنان دریایی و سارقان مسلح در سواحل سومالی و خلیج عدن و سپس تدقیق در رویه دیوان اروپایی حقوق بشر و دیوان بین‌المللی حقوق دریاها، مشروعیت توسل به زور و معیارهای آن را از منظر حقوق بین‌الملل مورد نقد و بررسی قرار دهد.

کلید واژه‌ها:

راهزنی دریایی، توسل به زور، حقوق بشر و حقوق بشردوستانه، تضمینات دادرسی منصفانه، قطعنامه‌های شورای امنیت.

مقدمه

اصل صلاحیت جهانی که تحول بزرگی را در انگاره صلاحیت کلاسیک دولت‌ها به وجود می‌آورد، آغازی بر پایان بی‌کیفری مجرمین بین‌المللی است. دکتربین صلاحیت جهانی که جانشین خلف صلاحیت وستفالیایی است، به «هر» دولتی اجازه می‌دهد برخی از مجرمانی را که مرتکب جرایم و جنایات بین‌المللی شده‌اند و صلح و امنیت بین‌المللی را مختل نموده و نظم عمومی و وجدان جامعه بشری را جریحه‌دار نموده‌اند، تعقیب و محاکمه نماید؛ اگرچه جرم مذکور، متهم و قربانیان هیچ‌گونه رابطه‌ای با کشور تعقیب‌کننده نداشته باشند. این دکتربین صدها سال منحصراً در مورد راهزنی دریایی اعمال شده است.^۱ مجازات مرتکبین جرایم بین‌المللی و اعمال مذمومی از قبیل قتل، کشتار، جنایات جنگی، برده‌داری و راهزنی دریایی به یک ارزش بین‌المللی در تمام جهان تبدیل شده و از سوی همه انسان‌ها مورد پذیرش قرار گرفته است. از این رهگذر، دولت‌ها برای عمل به اصول اخلاقی - و اجرای عدالت - باید اقدام به محاکمه مجرمان نموده یا لاقلاً معتقد به محاکمه آنها باشند.^۲ راهزنی دریایی به واسطه اینکه با ارتکاب جرم نسبت به مجنی‌علیه خود، به کل جامعه بشری آسیب می‌رساند، در کلیه محاکم جهان متهم است و دادگاه هر کشوری باید او را برای مراجع قضایی کشوری جلب کند که قانون او نقض شده است و آن قاضی که چنین مجرمی را بی‌کیفر گذارد، خود، معاون اول در جرم محسوب می‌شود. به علاوه «اعمال صلاحیت جهانی در مورد راهزنی دریایی دارای ریشه عرفی است و براساس آن تمامی دولت‌ها می‌توانند راهزنان دریایی را بدون در نظر گرفتن ملیت‌شان دستگیر و مجازات نمایند.»^۳ از طرفی شورای امنیت سازمان ملل متحد در قطعنامه‌های صادره وفق فصل هفتم، دزدی دریایی در سواحل سومالی و خلیج عدن را به منزله تهدیدی علیه صلح و امنیت بین‌المللی

۱. شواهد تاریخی نشان می‌دهد که اولین تلاش انجام گرفته از سوی دولت‌ها برای ایجاد «صلاحیت جهانی» (به‌رغم وجود مفهومی شبیه صلاحیت جهانی در قرون پیش از قرن هجدهم) به قرن ۱۸ میلادی باز می‌گردد که دول در آن به صراحت اراده خود را برای مجازات راهزنان دریایی (هرکجا یافت شدند) نشان داده‌اند. برای اطلاع از سابقه تاریخی صلاحیت جهانی، نک:

Zhenhua Li, "Universal Jurisdiction under international law," Asian-African legal Consultative organization, essays on international law, [forty fifth anniversary commemorative volume. 167, 2001, available at: <http://papers.ssrn.com/sol3/AbstractNotFound.cfm>

2. Brown Bartran, "The Evolving Concept of Universal Jurisdiction", New England law Review, vol. 35: 2/2001, P389, available at: [http://heinonline.org/HOL/LandingPage?collection=journals&handle=hein.journals/newlr35&div=25&id=&page=](http://heinonline.org/HOL/LandingPage?collection=journals&handle=hein.journals/newlr35&div=25&id=&page/)

به نقل از سهیلا حامد، صلاحیت جهانی، (تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۸۴)، ۶. قابل دسترسی در سایت زیر: <http://www.isba.ir/e-book/salahiat.pdf/>

۳. در خصوص اعمال صلاحیت جهانی در ارتباط با راهزنی دریایی می‌توان به ماده ۱۹، z/., kuu۲۱، ۲۲ کنوانسیون ۱۹۵۸ ژنو در مورد دریاهای آزاد و به علاوه ماده ۱۰۰ و ۱۰۵ کنوانسیون حقوق دریاها ۱۹۸۲ اشاره نمود.

دانسته و توسل به تمامی اقدامات توسل به زور برای سرکوبی این پدیده را مورد تجویز قرار داده است؛ اما مشکلات مربوط به رعایت حقوق بشر در جریان اعمال صلاحیت جهانی بر دزدان دستگیر شده، یکی از مهم‌ترین عوامل ایجاد بی‌کیفری و عدم تمایل دولت‌ها به مبارزه با راهزنی دریایی است. مسائلی از قبیل لزوم رعایت ملاحظات حقوق بشری و حقوق بشردوستانه در جریان اعمال صلاحیت بر راهزنان دریایی سومالی شامل تضمینات دادرسی منصفانه، منع شکنجه و رفتار غیرانسانی و توهین‌آمیز و جبران خسارت ناشی از آنها و به علاوه معیارهای توسل به زور علیه متهمین به راهزنی و مشروعیت آن در حقوق بین‌الملل، چندی است که توجه بسیاری از صاحب‌نظران و متخصصان مقابله با بحران راهزنی دریایی را به خویش معطوف نموده است، در این میان، مهم‌ترین چالش پیش روی جامعه بین‌المللی، فقدان سازوکار متناسب و لزوم وضع قواعد حقوقی نوین در خصوص معیارهای توسل به زور و تضمین رعایت حقوق بین‌الملل بشر در قبال راهزنان دریایی سومالی و خلیج عدن است. این مقاله بر آن است تا ضمن بررسی ملاحظات حقوق بشری و حقوق بشردوستانه به ویژه تضمینات دادرسی منصفانه، منع شکنجه و رفتارهای غیرانسانی و ظالمانه در جریان اعمال صلاحیت بر راهزنان دریایی و سارقان مسلح در سواحل سومالی و خلیج عدن و تدقیق در رویه دیوان اروپایی حقوق بشر، مشروعیت توسل به زور و معیارهای آن از منظر حقوق بین‌الملل را مورد نقد و بررسی قرار دهد.

۱. ملاحظات حقوق بشری در اعمال صلاحیت بر راهزنان دریایی

رعایت ملاحظات مربوط به حقوق بشر در جریان اعمال صلاحیت بر راهزنان دریایی سواحل سومالی، مورد تأکید شورای امنیت و معاهدات حقوق بشری متعددی است، این در حالی است که توسل به حقوق بشر و ملاحظات بشردوستانه به طور عام در ماده ۲۹۳ کنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاها و بند ۲ ماده ۳۱ کنوانسیون وین نیز قابل توجه است.^۱ در این مجال، با عنایت به تأکید شورای امنیت بر رعایت حقوق بین‌الملل بشر در خصوص راهزنان دریایی، موانع و مشکلات حقوق بشری در مسیر این مبارزه و رعایت حقوق بشر در قبال راهزنان دریایی در انطباق با معاهدات حقوق بشری و سرانجام نگرش دیوان اروپایی حقوق بشر به این مفهوم را مورد مذاقه قرار خواهیم داد.

الف - تأکید شورای امنیت بر رعایت حقوق بشر راهزنان دریایی

شورای امنیت سازمان ملل متحد در قطعنامه‌هایی که بر مبنای فصل هفتم منشور در

1. Vienna Convention on the Law of Treaties, May 23, 1969, 1155 U.N.T.S. 331, 8 I.L.M.679 at art. 31(2) (c).

رابطه با وضعیت سومالی و راهزنی دریایی در سواحل این کشور صادر نموده «از همه دولت‌ها و به ویژه دولت‌های صاحب پرچم، دولت‌های صاحب بندر و دولت‌های ساحلی، دولت‌های متنوع قربانیان و مرتکبین راهزنی دریایی یا سرقت مسلحانه و دیگر دولت‌هایی که طبق حقوق بین‌الملل و مقررات داخلی واجد صلاحیت هستند»، درخواست می‌کند «که در تعیین صلاحیت و در تحقیق و تعقیب افراد مسؤول در اعمال راهزنی دریایی و سرقت مسلحانه نزدیک سواحل سومالی، منطبق با حقوق بین‌الملل قابل اعمال از جمله حقوق بشر بین‌المللی، همکاری کنند و در کنار سایر اقدامات، از طریق نظارت و همکاری ساماندهی شده در ارتباط با افراد تحت صلاحیت و کنترل خود، نظیر قربانیان و شهود و افرادی که در نتیجه عملیات مبتنی بر این قطعنامه بازداشت شده‌اند، مساعدت نمایند.»^۱ اما نکته حائز اهمیت در این قطعنامه‌ها، آن است که کشورها موظف می‌شوند در مبارزه با راهزنان دریایی، حقوق بین‌الملل بشر را نیز رعایت کنند. در این راستا موافقتنامه‌هایی که ایالات متحده آمریکا، انگلستان و اتحادیه اروپا با دولت‌های منطقه‌ای از قبیل کنیا و سیشیل منعقد نموده‌اند، به دنبال تضمین رعایت حقوق بشر افرادی است که برای رسیدگی و تعقیب کیفری به کنیا تحویل داده شده‌اند. به عقیده برخی صاحب‌نظران «اگرچه وضوح امر در رعایت حقوق بشر از طرف کشورها نیاز به تصریح مجدد را در قطعنامه‌های مذکور رفع می‌کند، اما تأکید شورای امنیت بر رعایت حقوق بین‌الملل بشر در مبارزه با راهزنان دریایی در سواحل سومالی و خلیج عدن، حاصل عملکرد سابق ایالات متحده آمریکا پس از رخداد حادثه ۱۱ سپتامبر و آغاز جنگ با تروریسم است.»^۲

ب - موانع و مشکلات حقوق بشری در مسیر مبارزه با راهزنان دریایی

مسئله مربوط به رعایت حقوق بین‌الملل بشر، یکی از مهم‌ترین عوامل ایجاد بی‌کیفری و عدم تمایل دول به مبارزه با راهزنی دریایی است. از جمله این حقوق می‌توان به تضمینات مربوط به دادرسی منصفانه شامل هزینه‌های مربوط به احضار و کیل و خدمات ترجمه برای متهمین خارجی، انتقال شهود محاکمه و مدارک به محکمه بیگانه،^۳ شناسایی متهمین از

1. Res 1816 of 2 June 2008, at para 11, available at: http://www.marad.dot.gov/.../UNSCR_1816_SIT_IN_SOMALIA.pdf Res ,2008 ,1846 at para .14 Available at :<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/N0863029.pdf>

۲. در آنجا ایالات متحده چنین استدلال می‌کرد که تروریست‌ها به عنوان مبارزان غیرقانونی، همانند راهزنان دریایی از حقوق بشر برخوردار نیستند. از این‌رو، شورای امنیت بر آن شد تا با تصریح به این امر در قطعنامه‌های متعدد خود، بر رعایت موازین حقوق بشری در خلال برخورد با این افراد تأکید نماید. نک: مصاحبه با داوود هرمیداس باوند، دانشگاه علامه طباطبائی، اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۸، به نقل از محمد قربان‌پور، «تحلیل عملکرد جامعه بین‌المللی در پاسخ به اقدامات دزدان دریایی در سواحل سومالی و خلیج عدن»، مجله حقوقی بین‌المللی ۴۱ (۱۳۸۸)، ۲۳۵.

۳. به ویژه مشکلات مربوط به تهیه اسناد تصویری یا (Video Evidence DVD) در حقوق کیاست که برای مطالعه تفصیلی نک:

سوی خدمه کشتی‌های ربوده شده که اکنون به کشور خویش بازگشته‌اند، مشکلات مربوط به حضور شاهد^۱ و هیأت منصفه اشاره نمود.^۲ به علاوه قواعد مربوط به منع شکنجه، رفتار غیرانسانی و تبعیض آمیز^۳ و سایر مقررات حقوق بشری در کشورهای غربی موجب می‌شود انتقال مظنونین به اروپا برای محاکمه مشکل‌ساز گردد؛ در واقع این کشورها از آن واهمه دارند که راهزنان هنگام توقیف در عرشه کشتی و به ویژه انتقال برای محاکمه، براساس مقررات حقوق بشر اتحادیه اروپا، ادعای پناهندگی نمایند.^۴ به عبارت دیگر، این احتمال وجود دارد که راهزنان به واسطه فقدان حضور دولت مرکزی مقتدر و ناامنی در سومالی، ادعا نمایند که استردادشان به کشور متبوع، منجر به دادرسی غیرمنصفانه، شکنجه و اعدام غیرقانونی خواهد گردید.^۵ مشکلاتی که به ویژه در تسلیم راهزنان دریایی دستگیر شده به دولت همسایه و نیز در تضمین اینکه این دولت اعمال صلاحیت کرده و قواعد حقوق بشری را رعایت می‌نماید، وجود داشته و منجر به انعقاد موافقتنامه‌های معضدت قضایی میان دولت‌ها شده است، اما با این همه، مشکلات فعلی دادرسی‌های کیفری در کشور کنیا، نشانگر آن است که جامعه بین‌المللی در تضمین یک سازوکار بین‌المللی کارآمد و کافی برای محاکمه اشخاص مظنون به راهزنی دریایی هنوز ناکام مانده است. شورای

James Gathii, "The Use of Force Freedom of Commerce, and Double Standards in Prosecuting Pirates in Kenya", LEGAL STUDIES RESEARCH PAPER SERIES, NO. 8, 2010-2011, p133-134. available at: papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1620626

۱. مشکلات مربوط به احضار شهود محلی و خارجی موجب تأخیر در فرایند آیین دادرسی می‌شود. به طور مثال، در ۱۹ آگوست ۲۰۰۹، علت تعلیل در احضار شهود یمنی، استماع دعوای مطروحه متوقف گردید. برای مطالعه تفصیلی به علاوه بررسی قضایای مربوطه در دادگاه کنیا، نک:

James Gathii, op.cit. 126-128 ,

۲. حقوق کنیا فقط در جرایم مستوجب اعدام، الزام به حضور هیأت منصفه را مقرر نموده است. به علاوه حق دسترسی به وکیل تنها در مرحله محاکمه وجود دارد و در مراحل اولیه و بازجویی پلیسی، این حق انکار می‌شود توضیح آنکه ماده ۶ کنوانسیون اروپایی حقوق بشر در جهت تضمین حق دادرسی منصفانه، مجازات‌هایی را مقرر می‌کند در خصوص مواقعی که حق دسترسی متهم به وکیل ظرف ۴۸ ساعت اولیه از بازداشت انکار گردد. نک:

Murray v. United Kingdom, Appeal. No. 18731/91, 22 Eur. H.R. Rep. 29, 37-40, 48(1996). For more information, see Basil Ugochukwu, "Comparative Fair Trial: Between the African and European Human Rights Systems," available at: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1579844.

۳. در دو قضیه‌ای که در محاکم کنیا به دستور نیروهای خارجی مورد رسیدگی قرار گرفته، متهمین ادعای شکنجه، رفتار غیرانسانی و نادیده انگاشتن آداب مذهبی‌شان از طرف نیروهای دستگیرکننده را نمودند. ر.ک:

Michael Bahar, "Attaining Optimal Deterrence at Sea: A Legal And Strategic Theory For Naval Anti-Piracy Operations", (40) Vanderbilt Journal of Transnational Law. 1, 36, (2007), 41. Available at: papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=982679

۴. به همین ترتیب، وزارت امور خارجه انگلستان در قالب گزارشی در خصوص بازداشت راهزنان دریایی به ناوگان سلطنتی هشدار داد، چراکه این امر ممکن بود ناقض حقوق بشر آنها بوده و منجر به ادعای پناهندگی در انگلستان شود. نک: Marie Woolf, "Pirates can claim UK asylum", Sunday Times, April 13, 2008, available at: <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/uk/article3736239.ece>.

5. Eugene Kontorovich, "Piracy and International Law", Global Law Forum, Jerusalem Center for Public Affairs, available at: <http://www.globallawforum.org/ViewPublication.aspx?ArticleId=96>.

امنیت سازمان ملل متحد در راستای تسهیل فرایند تعقیب کیفری و محاکمه دزدان دریایی و به دنبال اعلام رسمی کنیا مبنی بر درخواست توقف محاکمه دزدان سومالی در نایروبی و لغو توافقنامه‌های معاضدت قضایی، در جلسه مورخ ۲۷ آوریل سال ۲۰۱۰ با اتفاق آراء، پیش‌نویس قطعنامه شماره ۱۹۱۸ را به پیشنهاد روسیه به تصویب رساند. در این قطعنامه، شورا با ابراز مجدد نگرانی خود از تهدید دزدی دریایی نسبت به کشتیرانی بین‌المللی، ایمنی تجارت دریایی و وضعیت دولت سومالی، حمایت خود را از ادامه روند اعمال صلاحیت جهانی از سوی محاکم داخلی کنیا و مجمع‌الجزایر سیشیل اعلام نمود و از همه کشورهای، از جمله کشورهای منطقه شاخ آفریقا خواست از رها نمودن دزدان دریایی دستگیر شده خودداری نموده اقدامات دزدی دریایی را با رعایت قواعد حقوق بین‌الملل بشر در نظام داخلی خود جرم‌انگاری نمایند و از این طریق به تشدید مبارزه علیه دزدان دریایی مساعدت کنند. شورا در این قطعنامه تأکید می‌کند که ناتوانی در محاکمه اشخاص مسؤول در قبال اعمال دزدی دریایی و سرقت مسلحانه در سواحل سومالی، موجب تضعیف تلاش‌های جامعه بین‌المللی در مبارزه با دزدی دریایی می‌شود و در ادامه از دبیرکل سازمان ملل متحد درخواست نموده ظرف سه ماه، گزارش جامعی را در خصوص راه‌حل‌های ممکن برای تعقیب و محاکمه اشخاص مسؤول در قبال دزدی دریایی و سرقت مسلحانه در نزدیکی سواحل سومالی، از جمله تشکیل «محکمه ویژه داخلی با صلاحیت بین‌المللی یا دادگاه ویژه منطقه‌ای یا محکمه‌ای بین‌المللی» به شورا ارائه نماید.^۱ راه‌حل‌های پیشنهادی دبیرکل سازمان ملل به شورای امنیت در جولای ۲۰۱۰ که در راستای اجرای وظیفه محوله از سوی شورا به دبیرکل جهت سنجش راه‌حل‌های ممکن حقوقی برای محاکمه و تعقیب کیفری دزدان سومالی، وفق قطعنامه ۱۹۱۸ آن شورا و با همکاری متخصصان سازمان ملل ارائه شد،^۲ می‌تواند رویه واحدی را در جهت ظرفیت‌سازی برای تعقیب کیفری دزدان سومالی از سوی دولت‌های درگیر در مبارزه با دزدی دریایی مهیا نماید.

ج - رعایت حقوق بین‌الملل بشر در قبال راهزنان دریایی وفق معاهدات حقوق بشری
تعهدات ناشی از معاهدات بین‌المللی و منطقه‌ای حقوق بشر، دولت‌ها را به رعایت مقررات مندرج در آنها ملزم می‌نمایند. در این قسمت، با تدقیق در قواعد حقوقی مذکور در معاهداتی نظیر کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها و مجازات‌های ظالمانه، غیرانسانی و توهین‌آمیز،^۳

1. See S/Res/1918/2010

2. Report of the Secretary-General on possible options to further the aim of prosecuting and imprisoning persons responsible for acts of piracy and armed robbery at sea off the coast of Somalia, United Nations Security Council Document, S/2010/394, 26 July 2010.

3. Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (adopted 10 December 1984, entered into force 26 June 1987) 1465 UNTS 85, online at: <http://www2.ohchr.org>

کنوانسیون اروپایی حقوق بشر،^۱ کنوانسیون پناهندگی^۲ و کنوانسیون بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی^۳ و سایر معاهدات، پاره‌ای از این تعهدات شامل تضمینات دادرسی منصفانه، منع شکنجه و رفتار غیرانسانی و توهین‌آمیز و جبران خسارت ناشی از آنها را با تطبیق در رابطه با دادرسی در کنیا مورد بازبینی قرار خواهیم داد.

به موجب کنوانسیون منع اعمال غیرقانونی علیه امنیت دریانوردی مصوب ۱۹۸۸، در تمام دادرسی‌های مربوط به راهزنی دریایی، رعایت مجموعه حقوق دادرسی منصفانه^۴ و از جمله حق خوانده راجع به آگاهی از وضعیت اتهام و حق ملاقات با نماینده کشور متبوع متهم بدون تأخیر الزامی است.^۵ یادداشت تفاهم اتحادیه اروپا و کنیا در ۶ مارس ۲۰۰۹ در نایروبی^۶ در ارتباط با انتقال مظنونین به ارتکاب راهزنی به دولت اخیر، تلفیقی از تضمینات حقوقی دادرسی منصفانه، مندرج در ماده ۱۴ کنوانسیون بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی و نیز مواد ۵ و ۶ کنوانسیون اروپایی حقوق بشر را مورد توجه قرار داده است؛ این حقوق عبارت است از:

۱. حق حضور فوری نزد مقام قضایی صلاحیت‌دار؛^۷ حق مذکور مشتمل بر حضور متهمان به راهزنی دریایی در مدت زمان معقول، جهت تعیین مشروعیت یا عدم مشروعیت بازداشت و نظارت مقامات صالح قضایی برای جلوگیری از اطاله دادرسی است.^۸

www2.ohchr.org/english/cat.htm

1. European Convention on Human Rights is formally known at the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. The text, as amended by Protocol No. 11, with Protocol Nos. 1, 4, 6, 7, 12 and 13.
 2. Convention relating to the Status of Refugees (adopted 28 July 1951, entered into force 22 April 1954) 189 UNTS 150 (Refugee Convention), available at: www2.ohchr.org/english/law/refugees.htm
 3. International Covenant on Civil and Political Rights ('ICCPR'), for further information: <http://www2.ohchr.org/english/law/ccpr.htm>
 4. Due process rights or fair trial guarantees
 5. Rome Convention for the suppression of unlawful acts against the safety of maritime navigation of 10 march 1988. SUA Convention, article 7, available at: <http://www.cfr.org/publication/20645>.
 6. Exchange of Letters Between the European Union and the Government of Kenya on the Conditions and Modalities for the Transfer of Persons Suspected of Having Committed Acts of Piracy and Detained by the European Union-Led Naval Force(EUNAVFOR), and Seized Property in the Possession of EUNAVFOR, from EUNAVFOR to Kenya and for Their Treatment After Such Transfer, Annex 2009, available at: www.asil.org/ilib090515.cfm
- مقررات تفصیلی در خصوص حمایت از حقوق بشر راهزنان دریایی و سارقان مسلحی که به دست نیروهای دریایی اتحادیه اروپا دستگیر می‌شوند و به کنیا انتقال می‌یابند، در مواد ۳ و ۴ تبادل اسنادی که در خصوص این انتقال بین اتحادیه اروپا و کنیا در نایروبی در ۶ مارس ۲۰۰۹ صورت گرفت، آمده است.
7. That a transferred person be brought promptly before a judicial authority to determine the legality of their detention, EU–Kenya Agreement, para 3(b); International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), art 9(4), available at: <http://www2.ohchr.org/english/law/ccpr.htm>, art 9(4); and European Court of Human Rights (ECHR), art 5(3), available at: http://www.echr.coe.int/echr/homepage_EN

۸. ناتوانی در تعیین مقامات صلاحیت‌دار برای محاکمه راهزنان دریایی سومالی، موجب بروز مشکلات جدی از قبیل تأخیر در

۲. **حق محاکمه فوری:** این بند شامل حق متهم برای محاکمه فوری و نیز - در صورتی که تعیین شود بازداشت آنها غیرقانونی بوده است - حق وی برای اینکه در یک مدت زمان معقول از زندان آزادی یابد.

۳. **حق متهم:** حق متهم برای محاکمه در معیت یک هیأت منصفه و در یک دادگاه صلاحیت‌دار، مستقل و بی‌طرف که به موجب قانون تأسیس شده است.^۲

۴. **حق متهم برای کسب اطلاع:** حق متهم برای کسب اطلاع راجع به اتهام‌های وارده بر خود به دلیل آنکه بتواند در مدت زمان کافی در صدد دفاع از خود برآید؛ حق فرد متهم مبنی بر حضور در جلسه محاکمه و در صورت لزوم، حق برخورداری از مشاور حقوقی؛ حق وی مبنی بر امتحان صحت شهود و مدارک؛ حق داشتن مترجم و حق سکوت اختیار نمودن.^۳

۵. **اصل برائت متهم.**^۴

۶. **حق تجدیدنظر در مجازات از سوی یک محکمه عالی در کنیا.**^۵

به علاوه حق متهم برای پرسش از شهود^۶ و حق عدم ارائه دلایل دروغ‌آمیز علیه شخص متهم،^۷ در زمره قواعدی است که باید به موجب قانون اساسی کنیا مورد رعایت قرار گیرد. از سوی دیگر، به موجب تعهدات حقوق بشری در ارتباط با منع شکنجه و رفتار غیرانسانی و

دادرسی شده است. به عنوان مثال در مه ۲۰۰۹، نیروی دریایی روسیه ۲۹ مظنون به ارتکاب راهزنی دریایی را سه هفته تا زمان تعیین تکلیف قضایی در این کشور بر عرشه یکی از کشتی‌های نظامی بازداشت نمود. نک: Kathryn Westcott, "Pirates in the Dock", BBC News, <http://usproxy.bbc.com/2/hi/africa/8059345.stm> (21 May 2009).sited in Douglas Guilfoyle, Counter-piracy law enforcement and human rights, International and Comparative Law Quarterly, vol 59, January 2010, p159. Available at: http://ilmc.univie.ac.at/uploads/media/Guilfoyle_Piracy_and_Human_Rights.pdf

1. Prompt trial or a right to 'trial within a reasonable time or to release, EU-Kenya Agreement, para 3(c); ICCPR, art 9(3); and ECHR, art 5(3).

قانون اساسی کنیا مقرر می‌کند که متهمین باید ظرف ۲۴ ساعت از زمان بازداشت، نزدیک دادگاه قانونی محاکمه شوند. نک:

Constitution of Kenya, available at: <http://kenya.rcbowen.com/constitution>

2. The right to trial in 'a fair and public hearing by a competent, independent and impartial tribunal established by law, see: EU-Kenya Agreement, para 3(d); ICCPR, art 14(1) (second sentence); and ECHR, art 6(1), (first sentence).

3. The right to be informed of the charges against one, to have adequate opportunity to prepare a defence, to be tried in one's presence (with legal assistance where necessary), to examine the evidence, to have an interpreter and a right to silence, see: EU-Kenya Agreement, para 3(f)(1)-(7); ICCPR, art 14(3) (a)-(g); and similarly ECHR, art 6(3)(a)-(e).

4. The presumption of innocenc, see: EU-Kenya Agreement, para 3(e); ICCPR, art 14(2); and ECHR, art 6(2).

5. The right of review as to sentence by a higher Kenyan court, see: EU-Kenya Agreement, para 3(g); ICCPR, art 14(5).

6. The right to cross-examine witnesses, see: Constitution of Kenya, Art. 77(2)(e), available at: <http://kenya.rcbowen.com/constitution>

7. The right not to give incriminating evidence against oneself, see: Constitution of Kenya, Art. 77(7).

توهین آمیز، دولت‌ها نباید متهمان را به کشوری که در آنها با خطر جدی «رفتار ممنوع شده» مواجه می‌شوند، مسترد نمایند.^۱ رفتار ممنوعه براساس کنوانسیون پناهندگی حاکی از آن است که رفتار مبتنی بر نژاد، طایفه، مذهب، ملیت، عضویت در یک گروه خاص یا عقاید سیاسی خاص ممنوع است.^۲ به علاوه مقررات کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها و مجازات‌های ظالمانه، غیرانسانی و توهین آمیز در ماده ۳ مقرر می‌نماید: «هیچ‌یک از دولت‌های عضو این کنوانسیون حق ندارد شخص را به کشور دیگری که در آن، دلایل اساسی مبنی بر اعتقاد به خطر جدی شکنجه وجود دارد، مسترد نماید.»^۳ بر همین اساس، طبق قواعد کمیته منع شکنجه، کشورهای عضو کنوانسیون باید تضمین نمایند که رفتار غیرمنصفانه و ممنوعه را در قبال تمام اشخاص تحت توقیف به ویژه اشخاصی محکوم می‌نمایند^۴ که در خارج از قلمروی سرزمینی‌شان دستگیر شده‌اند، به علاوه ماده ۳ کنوانسیون اروپایی حقوق بشر نیز به طور مشابه بر این مقررات صحه می‌گذارد. در این راستا توافقنامه اتحادیه اروپا و کنیا بیان می‌دارد که رفتار با مظنونین به راهزنی دریایی باید «در تطابق با تعهدات حقوق بین‌الملل بشر، شامل ممنوعیت شکنجه و رفتار ظالمانه، غیرانسانی و توهین آمیز، ممنوعیت بازداشت خودسرانه و بر اساس شرط برخورداری از دادرسی منصفانه»^۵ صورت گیرد. در این توافقنامه، دولت کنیا ملزم به رفتار انسانی با متهمان و تأمین محیط مناسب، تغذیه کافی و ملزومات پزشکی و به علاوه تضمینات مربوط به محاکمه منصفانه گردید.^۶ از سوی دیگر، عملیات مشترک اتحادیه اروپا در خصوص عملیات نظامی اتحادیه اروپا علیه راهزنی دریایی و سرقت مسلحانه در نزدیکی سواحل سومالی، وضعیتی را که اکنون مورد بحث است، مورد لحاظ قرار داده است، ماده‌ای که بیان می‌دارد: «هیچ‌کس را نمی‌توان به دولت ثالثی منتقل کرد مگر اینکه شرایط انتقال به گونه‌ای منطبق با حقوق بین‌الملل، به ویژه حقوق بین‌الملل بشر،

1. Douglas Guilfoyle, "Counter-piracy law enforcement and human rights", op.cit, 153.

2. Contrast Sale v Haitian Centres Council, 509 US Reports 155, 179-80 (1992), available at: <http://www.cerium.ca/IMG/pdf/LEGOMSKY.pdf>. See further: Douglas Guilfoyle, "Shipping Interdiction and the Law of the Sea", Cambridge University Press, 2009, 222-226, available at: http://assets.cambridge.org/9780521760195/frontmatter/9780521760195_frontmatter.pdf; E Lauterpacht and D Bethlehem, "The Scope and Content of the Principle of Non-Refoulement: Opinion", in Erika Feller, Volker Türk, Frances Nicholson, "Refugee Protection in International Law: UNHCR's Global Consultations on International Protection", Cambridge University Press, Cambridge, 2003, pp110-15, 159-60.

3. Convention against Torture ('CAT'), Art 3(1).

4. Office of the High Commissioner for Human Rights, Conclusions and Recommendations of the Committee against Torture (United States of America) (25 July 2006) UN Doc CAT/C/USA/CO/2 ('Committee against Torture (USA Recommendations)') para 20. Available at: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cat/docs/reportingprocedure/CAT-C-GRC-Q-5.doc> - 2009-02-02

5. Exchange of Letters between the European Union and the Government of Kenya, op.cit, at 56.

6. Annex to Exchange of Letters, at 51.

مورد توافق آن دولت باشد، به منظور تضمین اینکه بخصوص هیچ کس نباید مورد مجازات اعدام، شکنجه یا هرگونه رفتار ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز قرار گیرد.^۱ در رابطه با حق مورد بحث، قضیه کشتی دانمارکی آبسالون،^۲ شاهد مثال مناسبی به نظر می‌رسد؛ زیرا در این رُخداد، مقامات دانمارکی به این نتیجه رسیدند که اگر راهزنان دریایی به مقامات دولت سومالی تحویل داده شوند، در معرض خطر شکنجه و مجازات مرگ قرار می‌گیرند، در نتیجه این انتقال قابل قبول نبود؛ زیرا قانون دانمارک، استرداد مجرمین را زمانی منع می‌کند که احتمال رویارویی با مجازات مرگ وجود داشته باشد. به علاوه مقامات دانمارکی، آمادگی محاکمه راهزنان دریایی در دانمارک را نداشتند، چون بازگرداندن آنها به سومالی بعد از اعمال حکم (با توجه به سوءاستفاده‌های احتمالی که آنها را به مخاطره می‌انداخت) مشکل می‌نمود. به علاوه خطر وقوع شکنجه، رفتار غیرانسانی، ظالمانه و توهین‌آمیز می‌تواند موجب بهره‌مندی متهمان از حمایت‌های کنوانسیون پناهندگی گردد.^۳

حق جبران خسارت مؤثر^۴ که ناشی از نقض حق دادرسی منصفانه و حق منع شکنجه و رفتار غیرانسانی است، به‌زعم برخی از صاحب‌نظران، یکی دیگر از حقوق راهزنان دریایی است و در مواقعی مطرح می‌شود که خطر قریب‌الوقوعی در استرداد نهفته است. همان‌طور که دیوان اروپایی حقوق بشر تصریح می‌کند «با فرض ماهیت برگشت‌ناپذیر خسارتی که در صورت تحقق خطر رفتار غیرانسانی ممکن است به وجود آید، مفهوم جبران خسارت مؤثر به موجب ماده ۱۳ عبارت است از بررسی مستقل این ادعا که دلایل اساسی برای خطر جدی ناشی از رفتاری مغایر با ماده ۳ کنوانسیون اروپایی حقوق بشر وجود دارد. ضرورتی ندارد که این رسیدگی لزوماً با اجازه قضایی صورت گیرد، اما در صورت فقدان اختیارات قضایی،

1. EU Council Joint Action 2008/851/CFSP of 10 November 2008, on a European Union Military Operation to contribute to the Deterrence, Prevention and Repression of Acts of Piracy and Armed Robbery off the Somali Coast, OJ (2008) L301/33, may be available at: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:301:0033:0037:EN:PDF>, Art. 12(1).

۲. آبسالون (Absalon): کشتی نیروی دریایی دانمارک، در ۱۷ سپتامبر ۲۰۰۸، ده راهزن دریایی را در آب‌های سومالی دستگیر کرد. دولت دانمارک بعد از شش روز حبس آنها و مصادره اسلحه‌ها، نردبان‌ها و دیگر ابزارهایی که برای ورود به کشتی‌ها استفاده می‌کردند، تصمیم گرفت با رها کردن راهزنان دریایی در ساحل سومالی آنها را آزاد کند. برای مطالعه بیشتر در خصوص ارتباط این قضیه با حقوق بین‌الملل بشر، نک:

Tullio Treves, "Human Rights and the Law of the Sea", BERKELEY JOURNAL OF INTERNATIONAL LAW, Vol. 28, http://www.boalt.org/bjil/docs/BJIL28.1_Treves.pdf

3. For further information, see: <http://www.lloydlist.com/ll/news/view/Article.htm?articleId> (visited on 15 December 2010); US Office of Naval Intelligence, Civil Maritime Analysis Department, Worldwide Threat to Shipping, Mariner Warning Information, 17 Oct. 2008, at para. 10; Sited in Tullio Treves, "Piracy, law of the sea, and use of force: Developments off the coast of Somalia", European journal of international law, Vol. 20, no.2, 2009, p 408. available at: <http://ejil.oxfordjournals.org/content/20/2/399.short>

4. Right to an effective remedy

تضمینات ناشی از این مقررہ باید معین نماید کہ آیا جبران خسارت مؤثر است یا خیر؟^۱ این مفهوم به آن معناست کہ جبران خسارت باید به گونه‌ای باشد کہ از استرداد متهم به کشوری کہ متضمن خطر مجازات غیرانسانی است، جلوگیری به عمل آورد.^۲ در همین راستا کشورهای اروپایی از قبیل ایتالیا و هلند اقدام به ایجاد یک مکانیسم بازبینی قضایی برای اعمال استرداد رهنزان دریایی به دول ثالث نموده‌اند.^۳

اعمال صلاحیت بین‌المللی برای محاکمہ دزدان دریایی

صلاحیت بین‌المللی عبارت است از «اعمال صلاحیت مراجع بین‌المللی بر اساس مقررات خاص تعیین شده در اساسنامه این مراجع» است.^۴ تأسیس دادگاه‌های نورنبرگ، توکیو، یوگسلاوی سابق، رواندا، سیرالئون و دیوان کیفری بین‌المللی شاهد مثال مراجع بین‌المللی است کہ با قواعد مشخص و تعیین شده به اعمال صلاحیت بین‌المللی می‌پردازند. با وجود نقاط اشتراکی کہ میان صلاحیت بین‌المللی و صلاحیت جهانی وجود دارد،^۵ نقطه تمایز این دو قسم صلاحیت در مراجعی است کہ آن را اعمال می‌نمایند، به طوری کہ صلاحیت جهانی مربوط به محاکم داخلی یا محاکم ملی دولت‌هاست کہ ممکن است بر اساس قانون خاص داخلی خود یا بر اساس تعهدات ناشی از معاهدات، اقدام به اعمال این صلاحیت نمایند.^۶ یکی از راه‌حل‌های مطرح شده در خصوص تقویت ساختار قضایی در برخورد با جرم دزدی دریایی در سواحل سومالی و خلیج عدن، بررسی امکان محاکمہ مظنونین به ارتکاب دزدی دریایی نزد یک دادگاه بین‌المللی و اعمال صلاحیت بین‌المللی است.^۷ در این راستا تأسیس

1. *Chahal v United Kingdom* (1996) 23 EHRR 413, paras 151–2 available at: <http://www.bailii.org/eu/cases/ECHR/1996/54.html>; *Jabari v Turkey* (2000) 9 BHRC 1, para 50. The Court has made no distinction between deportation and extradition proceedings for art 13 purposes: *Ben Khemais v Italy*, ECtHR, Application no 246/07 (Judgment) 24 February 2009, para 80; *Mamatkulov* (n 193) para 124. See for further information, <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200304/ldjudgmt/jd040617/ullah-1.htm>

2. David Harris and others, "Law of the European Convention on Human Rights", (2nd edn), *Oxford University Press*, Oxford, 2009, p.564. Available at: <http://www.amazon.co.uk/Harris-OB Boyle-Warbrick-European-Convention/dp/0406905940>

3. Meijers Committee, "Comment on the Agreement between the EU and Kenya on the Transfer of Persons Suspected of Piracy to Kenya", available at: <http://www.statewatch.org/news/2009/may/eu-meijers-cttee-kenya.pdf> (20 May 2009).

۴. علی آزمایش، «تقریرات درس حقوق بین‌الملل کیفری»، (دوره کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۸۸)، ۱۱.

۵. در خصوص نقاط اشتراک، در اعمال هر دوی این صلاحیت‌ها منفعت داخلی هیچ دولتی مطرح نیست، بلکه نفع بین‌المللی مورد نظر است. در هر دو صلاحیت، مجرم با جریحه‌دار نمودن وجدان جامعه بشری مستوجب مجازات می‌شود.

۶. حامد، پیشین، ۳۵.

۷. نک: به اظهارات نماینده دانمارک در خصوص قطعنامه شماره ۱۸۵۱ شورای امنیت سازمان ملل در سال ۲۰۰۸ در سایت:

یک دادگاه اختصاصی برای محاکمه اعمال دزدی دریایی راه‌حل مناسبی به نظر می‌رسد. در تشکیل این دادگاه می‌توان از الگوهای متفاوتی استفاده نمود. یکی از این الگوها، تأسیس یک دادگاه کیفری خاص^۱ مشابه دادگاه کیفری بین‌المللی برای یوگسلاوی سابق^۲ و دادگاه کیفری بین‌المللی رواندا^۳ است که از طرف سازمان ملل و برای تعقیب قضایی اشخاص مسؤول در قبال جرایم فجیع و تأثرآور ارتكابی طی جنگ‌های داخلی یوگسلاوی سابق و رواندا تأسیس شد. بر همین اساس و به‌زعم برخی، تشکیل یک دادگاه اختصاصی دزدی دریایی، باید مبتنی بر جلوگیری از رهایی مجرمان از بند عدالت کیفری باشد و در یکی از کشورهای همسایه سوماتالی انجام گیرد.^۴ پیشنهاد دیگری که در جهت اعمال صلاحیت بین‌المللی می‌توان مطرح نمود، ایجاد دادگاه‌های مختلط^۵ است؛ مشابه آنچه که در رویه جامع بین‌المللی برای تأسیس دیوان ویژه سیرالئون،^۶ دیوان‌های عالی عراق^۷ و شعبه‌های فوق‌العاده در محاکم کامبوج^۸ شاهد هستیم؛ دادگاه‌هایی که برای طرح مسؤولیت کیفری اشخاص برای ارتكاب جرایم مهم در سیرالئون، عراق و کامبوج تشکیل شد. به طور مثال، دیوان ویژه سیرالئون، یک محکمه مختلط و «یک دادگاه خاص مبتنی بر معاهده، متشکل از صلاحیت و سازش»^۹ بوده است. قسم دیگری از دادگاه‌های مختلط، دیوان‌هایی با شعبه‌های داخلی ویژه^{۱۰} مرکب از اجزای سازنده بین‌المللی مانند قضاات بین‌المللی یا اعمال مجموعه خاصی از حقوق ماهوی^{۱۱} است.

گفته می‌شود که راه‌حل تأسیس یک دادگاه خاص ویژه محاکمه مظنونین به ارتكاب دزدی دریایی، با وجود اینکه از لحاظ تئوری، جالب توجه و ممکن به نظر می‌رسد، اما با ابهام‌ها و مشکلات زیادی روبه‌روست؛ درواقع تشکیل یک دیوان خاص دزدی دریایی، نیازمند یک چارچوب حقوقی مناسب برای محاکمه و تسهیل بازداشت متهمان، یک کشور

<<http://www.un.org/news/press/docs/2008/SC9541.doc.htm>>

1. Ad Hoc Criminal Tribunal
2. International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia
3. International Criminal Tribunal for Rwanda
4. American Society of International Law, "Piracy off Somalia: The challenges for international law", Annual Meeting, March 26, 2009, Available at: <<http://www.asil.org/human-rights-humanitarian-law.cfm>>
5. Hybrid Tribunals
6. Special Court for Sierra Leone
7. Iraqi High Courts
8. Extraordinary Chambers in the Courts for Cambodia
9. Dominik Zimmermann, The case for an International Piracy Court, 2010, Available at: <<http://www.Internationallawobserver.eu>>
10. Special Domestic Chambers
11. Substantive Law

میزبان، قوه قضائیه کارآزموده، دادستان‌ها و وکلای خبره است. به علاوه آنکه اعمال یک قانون متحدالشکل در خصوص دزدی دریایی قابل اعمال بر فرایند تعقیب کیفری تمام مظنونین جرم اخیر ضرورت دارد.^۱ دشواری ناشی از این وظایف و نیز هزینه‌های هنگفت تشکیل دادگاه و مباحث مربوط به تدارک آن که با تأسیس چنین دیوانی آمیخته است، تحقق یک دیوان اختصاصی دزدی دریایی با صلاحیت بین‌المللی را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد،^۲ در پرتوی این حقیقت که قدرت‌های بزرگ دریایی غالباً ترجیح می‌دهند با تقویت مشارکت‌های منطقه‌ای و انتقال اعمال صلاحیت قضایی به دولت‌های ثالث از قبیل کنیا، دزدان دریایی را در دادگاه‌های داخلی دولت‌های منطقه به پای میز محاکمه بنشانند.

د - حقوق بشر راهزنان دریایی در نگرش دیوان اروپایی حقوق بشر

در رابطه با ملاحظات حقوق بشر در خصوص راهزنان دریایی، رویه دیوان اروپایی حقوق بشر، موهبت‌های چندی را برای حقوق دریاها به ارمغان آورده است. بازداشت و توقیف مجرمان دریایی که پس از طی مسافت زیاد در دادگاه‌های دولت توقیف‌کننده محاکمه می‌شود، مورد اشاره کسانی قرار گرفت که موضوع حکم دیوان اروپایی حقوق بشر بودند. این موضوع در پرونده‌های ریگوپولس^۳ و مدودیو^۴ مطرح شد که به ترتیب در ۱۲ ژانویه ۱۹۹۹ و ۱۰ جولای ۲۰۰۸ مورد حکم قرار گرفتند. در این پرونده‌ها، خواهان‌ها با اجازه دولت پرچم و به اتهام دست داشتن در قاچاق مواد مخدر - که متعاقباً صحت آن اثبات شد - از سوی ناو دریایی فرانسه در دریای آزاد و روی عرشه کشتی، توقیف شده بودند. اما پرسشی که نزد دیوان طرح شد عبارت بود از اینکه آیا بازداشت مظنونین از سوی ناو دریایی توقیف‌کننده برای مدتی قریب به دو هفته، منطبق با بند ۳ ماده ۵ کنوانسیون اروپایی حقوق بشر که وفق آن، افراد بازداشت یا توقیف شده «باید سریع نزد یک قاضی یا سایر افرادی حضور یابند که قانوناً مجاز به اعمال صلاحیت قضایی هستند» بوده است؟ دیوان در این رابطه تصمیم گرفت در مواقعی که تأخیر در تسلیم فوری متهمان به مقامات قضایی صالح، اجتناب‌ناپذیر باشد، تخلفی در جهت نقض بند ۳ ماده ۵ کنوانسیون اروپایی حقوق بشر

1. ASIL Meeting, op.cit.

2. Milena Sterio, "Fighting Piracy in Somalia (and Elsewhere): Why More Is Needed", *Fordham International Law Journal*, Vol 33, Issue 2, 9.

3. *Rigopoulos v. Spain* case, no. 37388/97, see for further information, Tullio Treves, *Human Rights and the Law of the Sea*, op.cit, 7-8.

4. *Medvedyev et al v. France* case, No. 3394/03, available at: <http://www.echr.coe.int/echr/>, No. 3394/03. And Tullio Treves, "Human Rights and the Law of the Sea", op.cit, 7-8

صورت نگرفته است.^۱ بر این اساس، با استفاده از ملاک رأی دیوان در قضایای یاد شده، در خصوص وضعیت اشخاص بازداشت شده به اتهام ارتکاب راهزنی دریایی نیز می‌توان به این استدلال متوسل شد که توقیف متهمان بر عرشه کشتی توسط نیروهای دریایی چنانچه به مدت لازم و تا هنگام تسلیم آنها به دولت‌های منطقه‌ای شامل کنیا برای بازداشت قانونی و تعقیب کیفری ادامه یابد، ناقض تعهدات حقوق بشری کشورهای اروپایی درگیر در این مبارزه نخواهد بود.^۲ به این ترتیب به‌زعم برخی از صاحب‌نظران، مشاهده‌رویه قضایی نشان می‌دهد که دیوانی نظیر دیوان اروپایی حقوق بشر مایل است قواعد حقوق دریاها و حقوق بین‌الملل را به نحوی تفسیر کند که حمایت حداکثری را به افراد مظنون به ارتکاب جرایم دریایی اعطا نماید.^۳

۲. ملاحظات حقوق بشردوستانه در جریان اعمال صلاحیت بر راهزنان دریایی

رعایت حقوق بشردوستانه و قابلیت اعمال آن در خصوص راهزنان دریایی سومالی، یکی از مهم‌ترین مباحث مطرح در جریان اعمال صلاحیت بر راهزنان به حساب می‌آید. بر این اساس، در این قسمت، ابتدا الزام دول به رعایت حقوق بشردوستانه در قطعنامه‌های شورای امنیت را مورد مذاقه قرار داده و سپس به تحلیل مشروعیت توسل به زور در قبال راهزنان دریایی از منظر حقوق بین‌الملل خواهیم پرداخت.

الف - الزام دول به رعایت حقوق بشردوستانه در قطعنامه‌های شورای امنیت

بر مبنای قطعنامه‌های شورای امنیت، تمام دولت‌های درگیر در جریان مبارزه با راهزنان دریایی در منطقه ساحلی سومالی و خلیج عدن، موظف به رعایت حقوق بشردوستانه بین‌المللی شدند.^۴ در این قسمت ابتدا به نحوه ارتباط راهزنی دریایی و مخاصمه مسلحانه بین‌المللی پرداخته و سپس به قابلیت اعمال کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو در خصوص راهزنی دریایی خواهیم پرداخت.

1. Tullio Treves, "Human Rights and the Law of the Sea", op.cit, 7-8.

2. Roger Middleton, "Pirates and How to Deal With them", Africa Programme/International Law Briefing Note: AFP/IL BN 2009/01, Chatham House, 22 April 2009, pp4-5. http://www.chathamhouse.org.uk/files/13845_220409pirates_law.pdf

3. Tullio Treve, "Piracy, law of the sea, and use of force: Developments off the coast of Somalia", op.cit, 409. and Tullio Treves, "Human Rights and the Law of the Sea", op.cit 7-8.

اگرچه به‌زعم این نویسنده، با توجه به اختیارات گسترده‌ای که در ارتباط با مقابله همه‌جانبه با راهزنان دریایی مورد شناسایی حقوق بین‌الملل عام و قطعنامه‌های شورای امنیت قرار گرفته است، احتمال اخذ تصمیمی مشابه آرای مذکور در خصوص جرم اخیر، اندکی بعید به نظر می‌رسد.

4. S/RES/1851 (2008), para 6 and S/RES/1863 (2009), para 15 and S/RES/1814 (2008), para 16 and 17.

الف - ۱. راهزنی دریایی و مخاصمه مسلحانه بین‌المللی

طبیعتاً در ابتدای امر این موضوع به ذهن خطور خواهد کرد که حقوق بشردوستانه، حقوق حاکم در خلال دوران مخاصمه مسلحانه است، حال آنکه چگونه می‌شود وضعیت مبارزه با راهزنان دریایی را در شمول تعریف یک مخاصمه مسلحانه قرار داد؟ در همین راستا به اعتقاد برخی، وضعیت اخیر سومالی نشانگر یک مخاصمه مسلحانه بین‌المللی است، زیرا ارتش اتیوپی با پشتیبانی ایالات متحده در سال ۲۰۰۶ به سومالی یورش برد تا با نابود کردن جنبش اسلام‌گرا به تأسیس حکومت انتقالی مبادرت ورزد و از زمان خروج نیروهای اتیوپی از سومالی در ژانویه ۲۰۰۹ و حضور نیروهای حافظ صلح سازمان ملل و شبه نظامیان خارجی، وضعیت یک مخاصمه مسلحانه بین‌المللی در سومالی حکمفرماست.^۱ از سوی دیگر می‌دانیم که وضعیت داخلی سومالی، مشابهت فراوانی به یک جنگ داخلی دارد. این مخاصمات از ۱۹۹۱ و پس از فروپاشی دولت مرکزی در این کشور آغاز گردید. به نظر می‌رسد اشاره به رعایت حقوق بشردوستانه در مبارزه با راهزنان دریایی به این دلیل باشد که این کشور همزمان، دستخوش جنگ داخلی است.^۲ اما حتی اگر یک مخاصمه مسلحانه در سومالی وجود داشته باشد، به طور قطع روشن نیست که بر خارج از آب‌های سومالی و در آب‌های آزاد نیز تسری یابد. به علاوه راهزنان دریایی دستگیر شده به دست نیروهای گشت‌زنی نظامی در آب‌های بین‌المللی، ممکن است در قالب مفهوم «تحت تسلط نیروهای دشمن»^۳ مدنظر ماده ۴ کنوانسیون سوم ژنو ۱۹۴۹ قرار نگیرند.^۴ اما در این مبارزه، برخلاف دیدگاه برخی صاحب‌نظران که تلاش دارند مقابله با راهزنان دریایی را در مفهوم یک مخاصمه مسلحانه تعریف کنند و از این‌رو راهزنان دریایی را در قالب جنبش‌های مقاومت سازمان یافته نظامی یا دیگر گروه‌های داوطلب طبق حقوق مخاصمات به شمار آورند و در نتیجه تأکید قطعنامه‌های شورای امنیت در رعایت حقوق بشردوستانه توسط کشورها در مبارزه با راهزنی دریایی در سواحل سومالی و خلیج عدن را در چارچوب رعایت کنوانسیون‌های ژنو

1. Int'l Law Ass'n, Draft Report on Meaning of Armed Conflict in International Law (2008) (disputing British court decision treating Somalia as a non international armed conflict). Sited in Eugene Kontorovich, "A Guantanamo on the Sea: The Difficulties of Prosecuting Pirates and Terrorists", Northwestern University School of Law Public Law And Legal Theory Series, No. 09-10, p261. Available at: <http://papers.ssrn.com/sol3/AbstractNotFound.cfm>

۲. نماینده فرانسه در شورای امنیت به نمایندگی از اتحادیه اروپا در جریان تصویب قطعنامه ۱۸۴۴ مورخ ۲۰ نوامبر ۲۰۰۸ با جلب توجه اعضای شورا به ارتباط میان مبارزه با راهزنی دریایی و وضعیت اسفبار مردم سومالی، وضعیت پیش آمده را حاصل جنگ، ضعف دولت، وضعیت بد اقتصادی و جنایت دانسته، ارتباط آنها را با یکدیگر یادآور می‌شود. به نقل از قربان‌پور، پیشین، ۲۳۶.

3. Fallen into the power of the enemy, See Third Geneva Convention art. 4, Aug. 12, 1949, 75 U.N.T.S. at 140. www.icrc.org/ihl.nsf/.../6fef854a3517b75ac125641e004a9e68

4. Eugene Kontorovich, "A Guantanamo on the Sea: The Difficulty of Prosecuting Pirates and Terrorists", op.cit.261 ,

توجیه نمایند، چنانچه مشاهده می‌شود آنچه عملکرد شورای امنیت در قطعنامه مذکور را توجیه می‌کند، نحوه برخورد قهرآمیز با این راهزنان است که مجوز آن از سوی شورای امنیت در قطعنامه‌های متعدد صادر شده است.^۱ بر این اساس، قابلیت اعمال وضعیت مخاصمه مسلحانه بین‌المللی بر بحران اخیر در سواحل سومالی و خلیج عدن، بعید به نظر می‌رسد.

الف - ۲. راهزنی دریایی و قابلیت اعمال کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو

اگرچه راهزنان دریایی از لحاظ فنّ حقوقی، تحت اعمال حقوق مخاصمات مسلحانه قرار نمی‌گیرند، اما به اعتقاد برخی صاحب‌نظران^۲ از حقوق مربوط به تضمینات حداقلی آیین دادرسی^۳ مقرر در کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو، در مرحله توقیف اولیه تا هنگام بازداشت و حتی پس از آن برخوردارند.^۴ در حقوق کلاسیک ملت‌ها، راهزنان دریایی همزمان به عنوان جنایتکاران^۵ و دشمنان نظامی^۶ تلقی می‌گردند که برخلاف جنگجویان نامنظم،^۷ اگر در دریاهای آزاد با آنها روبه‌رو شوند، می‌توان آنها را دستگیر و محاکمه نمود. به علاوه حقوق بین‌الملل سنتی تصدیق می‌کرد که بازگرداندن راهزنان دستگیر شده به ساحل برای محاکمه، ممکن است برای کشور دستگیرکننده دشوار باشد، بنابراین اعمال مجازات روی عرشه کشتی، مشروع تلقی می‌شد. آنها دارای وضعیتی شبیه به مبارزان غیرقانونی^۸ بودند که بسته به نظر دولت دستگیرکننده، با آنها به عنوان یک جنایتکار یا جنگجوی نظامی برخورد می‌گردید.^۹ اما در حقوق بین‌الملل مدرن، وضعیت عکس این قضیه است؛ راهزنان دریایی بر اساس حقوق حاکم بر مخاصمات مسلحانه، دیگر به عنوان جنگجو و مبارزان غیرقانونی محسوب نمی‌شوند و حتی بر اساس ماده ۸۸ کنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاها، دریاهای آزاد برای منظورهای صلح‌طلبانه مورد استفاده قرار خواهند گرفت.^{۱۰}

۱. قربان‌پور، پیشین، ۲۴۱.

2. Ryan Goodman & Derek Jinks, "International Law, U.S. War Powers, and the Global War on Terrorism", 118 HARVARD. LAW REVIEW. 2653, 2659 (2005); available at: <http://www.law.harvard.edu/faculty/rgoodman/pdfs/GoodmanJinksIntlLawWarPowersandGlobalWaronTerrorism.pdf>

3. Minimum procedural guarantees

۴. به علاوه طبق ماده ۷ کنوانسیون مقابله با اعمال غیرقانونی علیه امنیت دریانوردی (SUA) استانداردهای حداقلی آیین دادرسی به طور قانونی، بر مظنونین به راهزنی دریایی نیز قابل اعمال است.

5. Criminals

6. Military enemy

7. regular combatants

8. unlawful combatants

9. Lassa Oppenheim, "International Law: A Treatise", Volume 1, 1905, 330. Available at: <http://www.amazon.com/International-Law-Treatise-Lassa-Oppenheim/dp/0217852041>

10. Eugene Kontorovich, "A Guantanamo on the Sea: The Difficulty of Prosecuting Pirates and Terrorists", op.cit, 257.

از سوی دیگر برخی از صاحب‌نظران^۱ بر آن‌اند که در حقوق بین‌الملل مدرن و بر اساس حقوق بشردوستانه، راهزنان دریایی تا زمانی که اقدام به حمله به کشتی دیگر ننموده‌اند، به منزله شهروندان غیرنظامی^۲ هستند، پس جز در وضعیت‌های دفاع مشروع ضروری، نیروهای دریایی نمی‌توانند با آنها وارد درگیری مسلحانه شوند، بلکه باید به دستگیری آنها اقدام نمود. به علاوه صرف حضور مظنونین به راهزنی در شناور ماهیگیری سومالی، حتی اگر مسلح باشند، به منزله ارتکاب جرم راهزنی دریایی نیست.^۳ به‌رغم وجود رویه‌ای که سعی دارد راهزنان دریایی دستگیر شده را به منزله اسیران جنگی تلقی نماید،^۴ به نظر می‌رسد مشکل می‌توان به آنها تمام حمایت‌های مربوط به وضعیت اسیران جنگی^۵ را اعطا نمود. زیرا این راهزنان در جایگاه متهمین کیفری هستند و تا زمانی که تحت حضانت نیروهای توقیف‌کننده قرار دارند، از حمایت‌های مربوط به تشریفات مقرر قانونی^۶ برخوردار خواهند شد. از سوی دیگر، حمله و برخورد قهرآمیز با راهزنان دریایی در حالی که در میان افراد غیرنظامی در تردد و فعالیت‌اند، ضرورت اعمال اصل تفکیک^۷ و دیگر اصول حقوق بشردوستانه در کشتن هدفمند را ضروری می‌سازد که البته چندی است در جریان ادعای مبارزه با تروریسم هم

1. See Tullio Treves, "Piracy, law of the sea, and use of force: Developments off the coast of Somalia", op.cit, 412-413 and NATO Parliamentary Assembly, 169 CDS 09 E (2009), The Growing Threat of Piracy to Regional and Global Security, 40, available at: <http://www.nato-pa.int/default.asp?SHORTCUT=1770>

2. civilians

۳. البته نظر برخی از محققان نیز قابل تأمل است که معتقدند اگرچه ممکن است راهزنان دریایی بر اساس برخی برداشت‌های خاص از واژه civilian به منزله شهروند غیرنظامی محسوب شوند، اما من حیث‌المجموع نمی‌توان آنها را در شمار غیرنظامیان و برخوردار از حمایت‌های کنوانسیون چهارم ژنو دانست.

Michael Passman, "protection afforded to captured pirates under the law of war and international law", Tulane Maritime Law Journal, Volume 33, 2008. available at: <http://www.law.tulane.edu/tlsjournals/maritime/index.aspx>

4. Eugene Kontorovich, "A Guantanamo on the Sea: The Difficulty of Prosecuting Pirates and Terrorists", op.cit, 259-262.

5. Prisoners Of War (POW)

۶. مراحل مقرر قانونی یا تشریفات رسمی رسیدگی محاکم دادگستری (Due process of law) در هر مورد عبارت است از مراحل اعمال اختیارات دولت به موجب اصول قانون و با رعایت تضمین‌هایی که برای حمایت از حقوق افراد متعلق به گروهی که به آن تعلق دارند، وضع شده است. برای مطالعه تفصیلی، نک: بهمن آقایی، فرهنگ حقوقی بهمن (تهران: کتابخانه گنج دانش، چاپ دوم، ۱۳۸۲)، ۴۶۲.

۷. در جنگ علیه جنگجویان بدون فرم و گروه‌های تروریستی، نیروهای نظامی داخلی به نقض حقوق بشردوستانه متهم می‌شوند، هنگامی که نتوانستند میان جنگجویان و غیرنظامیان در مکان‌هایی که این دو گروه با یکدیگر آمیخته شده بودند، تفکیک حاصل نمایند. در این مکان، تلاش برای اجرای حقوق بین‌الملل کیفری، خطر نقض یا اتهام به نقض حقوق بشردوستانه بین‌المللی را به وجود می‌آورد. همان مسأله امروزه در تلاش نیروهای دریایی برای مبارزه با راهزنی دریایی حتی در سطحی جدی‌تر مطرح است. زیرا مفهوم صلاحیت جهانی روشن می‌سازد که دولت اجراکننده در مقام دفاع از خود یا شناورش نبوده است.

مورد توسل برخی کشورها قرار گرفته است،^۱ ضمن آنکه با توسل به مفاهیم کنوانسیون‌های ژنو که درصدد توسعه چتر حمایتی خود بر افراد بشری هستند، چنانچه این تردید در خصوص وضعیت مبارزه با راهزنان دریایی ایجاد گردد که آیا به واقع وضعیت جاری در معنای یک مخاصمه مسلحانه است یا خیر؟ شایسته است کنوانسیون‌های ژنو به عنوان منبعی برای حمایت بشردوستانه از این افراد مد نظر قرار گیرند^۲ تا این افراد از حمایت حداکثری این سازوکارها برخوردار شوند.^۳ در نتیجه با تدقیق در نظریه کنوانسیون‌های ژنو که به طور گسترده در جامعه حقوقی بین‌المللی تشریح شده، باید اذعان نمود درگیری با راهزنان دریایی در سواحل سومالی دارای وصف مخاصمه مسلحانه بین‌المللی نیست، اما این امر مانعی برای اعمال ماده ۳ مشترک کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۴۹، در حداکثر حمایت از حقوق انسانی آنها نخواهد شد.^۴

ب - مشروعیت توسل به زور در قبال راهزنان دریایی از منظر حقوق بین‌الملل

مشروعیت توسل به زور علیه راهزنان دریایی در جریان مقابله با آنها، یکی از مهم‌ترین ملاحظات مطروحه برای نیروهای درگیر در مبارزه با راهزنان سومالی محسوب می‌شود. در این قسمت، ابتدا مبحث توسل به زور را در نگرش دیوان بین‌المللی حقوق دریاها مورد بررسی قرار داده و سپس معیارهای توسل به زور در عملیات دریایی علیه راهزنان دریایی را مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهیم داد.

ب - ۱. توسل به زور در نگرش دیوان بین‌المللی حقوق دریاها

محدودیت‌های ناظر بر این توسل به زور در جریان اقدامات پلیسی مجاز طبق حقوق بین‌الملل، در رویه دیوان بین‌المللی حقوق دریاها^۵ در حل و فصل اختلافات مورد اشاره قرار گرفته است. پرونده سایگا شماره ۲، پرونده داوری در خصوص اختلاف بین گینه و سوری

۱. منع «کشتار هدفمند» یا targeted killing، یکی از مهم‌ترین اصول حقوق بین‌الملل است که چندی است در جریان ادعای مبارزه با تروریسم هم مورد توسل برخی از کشورها مثل امریکا و اسرائیل قرار گرفته است. عده‌ای معتقدند این ادعا به روشنی با اقدامات یک ناو گروه مسلح در عملیات مقابله با راهزنی دریایی نمود عینی یافت؛ در نوامبر ۲۰۰۸، هند اعلام نمود که یکی از ناوهایش اقدام به غرق نمودن یک کشتی مادر در خلیج عدن نموده است. به زودی آشکار شد که آن شناور، در حقیقت یک کرجی ماهیگیری و حامل گروگان‌های تایلندی بوده است. نک: Eugene Kontorovich, "Piracy and International Law", op.cit.

۲. به عنوان مثال ماده ۵ کنوانسیون سوم ژنو ۱۹۴۹ مقرر می‌دارد: «چنانچه در خصوص وضعیت یک فرد دستگیر شده تردید ایجاد گردد که به کدام یک از طبقات مذکور در ماده ۴ تعلق دارد، شخص مزبور تا تعیین وضعیتش از طرف دادگاه صالح، از حمایت این معاهده برخوردار خواهد بود».

3. Eugene Kontorovich, "A Guantanamo on the Sea: The Difficulty of Prosecuting Pirates and Terrorists", op.cit, 257-259.

4. Eugene Kontorovich, "Piracy and International Law", op.cit.

5. International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS) see: <http://www.itlos.org/>

نام در ارتباط با مرز دریایی است که در سال ۲۰۰۷ طرح شد.^۱ پرسش مورد بحث این بود که آیا دستور صادره از سوی ناو سوری نام به کشتی حفاری نفت گینه واقع در منطقه مورد اختلاف در فلات قاره، مبنی بر اینکه منطقه را ترک کند «و اگر چنین نکند، پیامدهای آن به عهده خود ایشان است»، طبق بند ۴ ماده ۲ منشور ملل متحد و طبق حقوق عرفی، دربردارنده تهدید غیرقانونی به توسل به زور بوده است؟

دیوان بین‌المللی حقوق دریاهای در رأی خود در پرونده «Saiga No2»^۲ با تکرار و توسعه آرای داوری صادره در پرونده «I'm alone»^۳ و گزارش کمیسیون تحقیق در خصوص پرونده «Red Crusader»^۴ اظهار داشت: «بر اساس قواعد حقوق بین‌الملل تا حد ممکن باید از توسل به زور خودداری نمود و در مواقعی که توسل به زور اجتناب‌ناپذیر می‌نماید، نباید از آنچه که با توجه به شرایط معقول و ضروری است، فراتر رفت. ملاحظات انسانی باید در حقوق دریاهای اعمال شوند، همان‌طور که در سایر حوزه‌های حقوق بین‌الملل نیز چنین است».^۵

دیوان داوری در کنار سایر موارد، به اظهارات دیوان بین‌المللی دادگستری در ۱۹۸۶ در پرونده «فعالیت‌های نظامی شبه نظامی در نیکاراگوئه و علیه آن»^۶ که بین شدیدترین اشکال توسل به زور که حمله مسلحانه است و «دیگر اشکال کم شدت‌تر آن» اشاره نمود. که تفکیک قائل شده است، اگرچه دیوان داوری مستقیماً پیامدهای این تفکیک را مورد توجه قرار نداد، اما این استدلال را پذیرفت که در حقوق بین‌الملل، از زور می‌توان در اقدامات اجرای قانون استفاده نمود به شرط اینکه چنین زوری اجتناب‌ناپذیر، معقول و ضروری باشد.^۷ اما نتیجه گرفت که «در شرایط پرونده حاضر اقدام سوری نام در ۳ ژوئن ۲۰۰۳، به نظر بیشتر مشابه تهدید به اقدامات نظامی است نه یک اقدام صرف برای اجرای قانون و اینکه این عمل، منشور ملل متحد و حقوق بین‌الملل عام را نقض کرده است».^۸ در ارتباط با توسل به زور در برابر راهزنان دریایی، به نظر می‌رسد رأی گینه علیه سوری نام مؤید این

1. International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), Award of 17 Sept. 2007, 47 ILM (2008) 66.

2. International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), Award of M/V Saiga No.2.

3. International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), Award of I'm Alone

4. International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), Award of Red Crusader

5. [1999] ITLOS Report 10, at para. 155. see: <http://www.itlos.org/>

6. Para. 445 of the Award referring to para. 191 of the Judgment of 27 June 1986 in Nicaragua v United States [1986] دیوان بین‌المللی دادگستری Rep 14. See: www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUR5540/h09/.../Nicaragua.ppt

۷. عبارت «ملاحظات انسانی» در رأی سایگا شماره ۲ دیوان بین‌المللی حقوق دریاهای با معرفی عنصر رعایت حقوق بشر افراد درگیر، به طور تلویحی این شرایط را مورد تصریح قرار می‌دهد. نک به رأی داوری مذکور در سال ۲۰۰۷.

8. Award of 17 Sept. 2007, 47 ILM (2008) 66, op.cit, at para. 445.

تمایل نو ظهور است که اقدامات مجاز طبق حقوق بین‌الملل به منظور اجرای حقوق ممکن است با توسل به زور همراه شوند، به شرط اینکه چنین توسل به زوری با معیارهای حقوقی مخاصمات مسلحانه مشتمل بر معیار ضرورت، اجتناب‌ناپذیری و عقلانیت منطبق باشد.^۱

ب - ۲. معیارهای توسل به زور در عملیات دریایی علیه راهزنان دریایی

قطعه‌نامه ۱۸۵۱ شورای امنیت مصوب سال ۲۰۰۸ در بند ۶ خود به دولت‌ها اجازه می‌دهد که با همکاری دولت فدرال انتقالی به همه ابزارهای ضروری به منظور ممانعت از رُخداد راهزنی دریایی حتی در سرزمین سومالی متوسل شوند. صرف‌نظر از قابلیت اعمال حقوقی مخاصمات مسلحانه عملکرد دولت‌ها در آب‌های سومالی حاکی از آن است که نیروهای دریایی درگیر در مبارزه با بحران راهزنی دریایی، توسل به زور علیه راهزنان دریایی را به دفاع از خود محدود می‌نمایند.^۲ اما پرسشی که باید مطرح شود اینکه آیا صرف‌نظر از دفاع از خود، در اقدام علیه راهزنان دریایی و سارقان مسلح در سواحل سومالی می‌توان به زور توسل جست؟ در صورت مثبت بودن پاسخ، آیا حقوق بین‌الملل محدودیت‌هایی بر این توسل به زور ارائه کرده است؟ البته اقدام علیه راهزنان دریایی را می‌توان به اعمال قدرت برای درگیری در عملیات پلیسی در دریای آزاد در کشتی‌های خارجی تشبیه نمود که به عنوان استثنایی بر قاعده صلاحیت انحصاری دولت پرچم، برای دیگر دولت‌ها مجاز شمرده شده است.^۳ چنین مجوزی بندرت و با احتیاط از سوی دولت‌های پرچم اعطا می‌شود؛ مگر اینکه پس از درخواست کشور مجری قانون و مبتنی بر بررسی مورد به مورد صورت گیرد. این مجوز در قالب عبارات کلی در برخی معاهدات مربوط به قاچاق موادمخدر و ماهی‌گیری ارائه شده است.^۴ حقوق بین‌الملل عام در تجویز توقیف و ورود به کشتی‌ها به منظور اجرای

1. See Tullio Treves, "Piracy, law of the sea, and use of force: Developments off the coast of Somalia", op.cit. 413-414.

۲. نمونه بارز این رویه در دو قضیه کشتی تابار در ۲۱ نوامبر سال ۲۰۰۸ و حادثه ۱۴ نوامبر ۲۰۰۸ در خلیج عدن تجلی می‌یابد که در آن به ترتیب نیروی دریایی هند و انگلیس پس از بی‌نتیجه ماندن تلاش‌ها از طریق «روش‌های غیرقهری» برای متوقف نمودن کشتی مظنون به راهزنی دریایی، علیه آن به زور متوسل گردیدند.
Available at: <http://www.icc-ccs.org/> and Roger Middleton, op.cit, 3.

۳. توضیح آنکه محققان برآنند که مقررات ناظر بر درگیری (Engagement of Rules) که از سوی نیروهای دریایی تصویب شده باید حمل بر این حقیقت شود که اقدامات نیروها در سواحل سومالی از یک ماهیت پلیسی برخوردارند تا ماهیت صرفاً نظامی. نک:

Roger Middleton, op.cit, p3. and Tullio Treves, "Piracy, law of the sea, and use of force: Developments off the coast of Somalia", op.cit, 413.

۴. به طور مثال موافقتنامه ۱۹۹۵ ملل متحد در خصوص ذخایر ماهی، در شق F بند ۱ ماده ۲۲ مقرر می‌دارد: «میزان توسل به زور نباید از آنچه که به طور معقول در آن شرایط ضروری است، تجاوز نماید». نک:
Agreement for the Implementation of Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 Dec. 1982 Relating to the Conservation and Management of Straddling Fish Stocks

حق بازرسی طبق ماده ۱۱۰ کنوانسیون حقوق دریاها و توقیف کشتی راهزنان دریایی طبق ماده ۱۰۵ و حقوق عرفی اصول اساسی و مبنای حقوقی توسل به زور در حقوق بین‌الملل مقرر می‌نماید،^۱ از این رو نیروهای دریایی حق توسل به میزان معقولی از زور را در مأموریت خود در جریان عملیات اجرای قانون^۲ دارا هستند.^۳ تأکید قطعنامه‌های شورای امنیت مبنی بر توسل به «همه اقدامات لازم برای سرکوب اعمال راهزنی دریایی و سرقت مسلحانه»^۴ ابزاری مهم در مبارزه با راهزنی دریایی است. در پرتو این اصل که هرگونه توسل به زور باید با رعایت معیارهای ضرورت و تناسب - از جمله اصول حاکم بر درگیری‌های مسلحانه وفق کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو - اتخاذ گردد.^۵ در همین راستا به‌زعم برخی صاحب‌نظران، دفاع از خود در مقابل یک حمله مسلحانه یا تهدید به آن، خواه در چارچوب سؤال برانگیز حقوق مخاصمات مسلحانه، یا در چارچوب توسل به زور علیه بازیگران غیردولتی یا در قالب عملیات خود تحمیلی برای اقدامات پلیسی^۶ مطرح شود، به منزله یک اصل راهنما برای دولت‌های درگیر در مبارزه با راهزنی دریایی در سواحل سومالی و خلیج عدن محسوب می‌شود.^۷ بر این اساس می‌توان توسل به زور علیه راهزنان دریایی را در قالب استثنایی بر حقوق انحصاری دولت صاحب پرچم مجاز دانست؛ مشروط بر اینکه اجتناب‌ناپذیر، معقول و ضروری بوده و حقوق بشر و حقوق بشردوستانه متهمان به راهزنی دریایی در کلیه مراحل اعمال صلاحیت؛ اعم از دستگیری، بازجویی، محاکمه و مجازات مرتکبین مورد توجه و رعایت قرار گیرد.

and Highly Migratory Fish Stock, opened to signature in New York on 4 Dec. 1995, 34 ILM (1995) 1547, available at:

www.un.org/.../convention_agreements/convention_overview_fish_stocks.htm

1. The principles were considered in another context by the International Tribunal for the Law of the Sea in the case of *Saiga 2* (see: http://www.itlos.org/start2_en.html). See also the case of *S.S. 'I'm alone'* (Canada/United States, 1935), U.N.R.I.A.A., Vol. III, 1609 and *The Red Crusader* case (Commission of Enquiry, Denmark-United Kingdom, 1962), I.L.R., Vol. 35, p. 485. Further information is available at: http://www.chathamhouse.org.uk/files/15221_011009piracy_law.pdf

2. Law Enforcement

3. Roger Middleton, op.cit.

۴. اینکه در طرز بیان شورای امنیت، «همه اقدامات لازم» به معنی «توسل به زور» است، امری شناخته شده است. عملیات مشترک اتحادیه اروپا که ذکر آن رفت، این مطلب را در تعریف اختیارات «عملیات آتالانتا» به صراحت آورده است در جایی که می‌گوید آتالانتا باید «همه اقدامات لازم، از جمله توسل به زور» را به کارگیرد. برای اطلاع بیشتر، نک: EU Council Joint Action 2008/851/CFSP of 10 November 2008, op.cit, Art. 2(f).

۵. اظهار نظر وزیر امور خارجه انگلستان در جلسه تصویب قطعنامه ۱۸۵۱ و در توضیح بند ۶ از مصوبه مذکور.

6. self-imposed rule of engagement for police action

7. Tullio Treves, "Piracy, law of the sea, and use of force: Developments off the coast of Somalia", op.cit, 413.

نتیجه‌گیری

تشتت آرا و رویه‌های کشورهای مقابل‌کننده در اعمال صلاحیت جهانی و بین‌المللی در خصوص راهزنی دریایی، بی‌کیفری و تجرّی مرتکبین جرم مذکور در سواحل سومالی و خلیج عدن را در پی داشته است، زیرا با وجود اینکه شورای امنیت سازمان ملل متحد در قطعنامه‌های صادره وفق فصل هفتم منشور، دزدی دریایی در سواحل سومالی و خلیج عدن را به منزله تهدیدی علیه صلح و امنیت بین‌المللی دانسته و توسل به تمام اقدامات لازم برای سرکوبی این پدیده را مورد تجویز قرار داده است؛ اما مشکلات مربوط به رعایت حقوق بشر در جریان اعمال صلاحیت جهانی بر دزدان دستگیر شده، یکی از مهم‌ترین عوامل ایجاد بی‌کیفری و عدم تمایل دولت‌ها به مبارزه با راهزنی دریایی است.

با توجه به مباحث یاد شده باید گفت که توسل به زور علیه راهزنان دریایی سومالی در قالب استثنایی بر حقوق انحصاری دولت صاحب پرچم مجاز است، مشروط بر اینکه چنین توسل به زوری، معقول، ضروری و اجتناب‌ناپذیر بوده و حقوق بشر و حقوق بشردوستانه متهمین به راهزنی دریایی در کلیه مراحل اعمال صلاحیت؛ اعم از دستگیری، بازجویی، محاکمه و مجازات مرتکبین مورد توجه و رعایت قرار گیرد.

این نظریه را می‌توان طلایه‌دار تحولی بزرگ برای یک نظم حقوقی بین‌المللی نوین دانست، زیرا تلاقی آشتی‌جویانه میان سه حوزه مهم حقوق بین‌الملل شامل حقوق بین‌الملل بشر، حقوق مخاصمات مسلحانه و حقوق دریاها را نوید می‌دهد. در همین راستا وضع قواعد حقوقی بر مبنای نظریه مطروحه در خصوص معیارهای مشروعیت توسل به زور می‌تواند ضامن رعایت حقوق بشر و حقوق بشردوستانه در قبال راهزنان دریایی باشد؛ واکاوی سیر تحول و توسعه حقوق بین‌الملل مربوط به راهزنی دریایی به ویژه قطعنامه‌های اخیرالصدور شورای امنیت و رویه نوین جامعه بین‌المللی در توجه ویژه به رعایت ملاحظات حقوق بشری و بشردوستانه شامل تضمینات دادرسی منصفانه، منع شکنجه و رفتارهای غیرانسانی و ظالمانه در جریان اعمال صلاحیت بر راهزنان دریایی و سارقان مسلح در سواحل سومالی و خلیج عدن، به ویژه رویه دیوان اروپایی حقوق بشر و سایر سازوکارهای منطقه‌ای و بین‌المللی حقوق بشر، تجلی بارز سیر تکاملی جامعه بین‌المللی در راستای نیل به این هدف است.

منابع فارسی

۱. آزمایش، علی. «تقریرات درس حقوق بین‌الملل کیفری». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشکده حقوق دانشگاه تهران، ۱۳۸۱.
۲. قربان‌پور، محمد. «تحلیل عملکرد جامعه بین‌المللی در پاسخ به اقدامات دزدان دریایی در سواحل سومالی و خلیج عدن». مجله حقوقی بین‌المللی ۴۱ (۱۳۸۸): ۲۳۵.
۳. آقایی، بهمن. فرهنگ حقوقی بهمن. تهران: کتابخانه گنج دانش، چاپ دوم، ۱۳۸۲.
۴. حامد، سهیلا. صلاحیت جهانی. تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۸۴. نک:
<http://www.isba.ir/e-book/salahiat.pdf/>

منابع لاتین

1. Li Zhenhua, "Universal Jurisdiction under international law", Asian-African legal Consultative organization, [essays on international law], forty fifth anniversary commemorative volume, 2001, available at: <http://papers.ssrn.com/sol3/AbstractNotFound.cfm>
2. Bartran, Brown, "The Evolving Concept of Universal Jurisdiction", New England law Review, vol. 35: 2/2001, 389, available at:
<http://heinonline.org/HOL/LandingPage?collection=journals&handle=hein.journals/newlr35&div=25&id=&page=>
3. Gathii, James, "The Use of Force Freedom of Commerce, and Double Standards in Prosecuting Pirates in Kenya", LEGAL STUDIES RESEARCH PAPER SERIES, NO. 8, 2010-2011, available at: papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1620626
4. Ugochukwu, Basil, "Comparative Fair Trial: Between the African and European Human Rights Systems", available at: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1579844
5. Bahar, Michael, "Attaining Optimal Deterrence at Sea: A Legal And Strategic Theory For Naval Anti-Piracy Operations", 40 Vanderbilt Journal of Transnational Law. 1, 36, (2007), 41, available at: papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=982679
6. Woolf, Marie, "Pirates can claim UK asylum", Sunday Times, April 13, 2008, available at:
<http://www.timesonline.co.uk/tol/news/uk/article3736239.ece>.
7. Kontorovich, Eugene, «Piracy and International Law», Global Law Forum, Jerusalem Center for Public Affairs, at: <http://www.globallawforum.org/ViewPublication.aspx?ArticleId=96>.
8. Kontorovich, Eugene, "A Guantanamo on the Sea: The Difficulties of Prosecuting Pirates and Terrorists", Northwestern University School of

- Law Public Law And Legal Theory Series, No. 09-10, 261. Available at: <http://papers.ssrn.com/sol3/AbstractNotFound.cfm>
9. Westcott, Kathryn, "Pirates in the Dock" BBC News, available at: <http://usproxy.bbc.com/2/hi/africa/8059345.stm> (21 May 2009).
10. Guilfoyle, Douglas, "Counter-piracy law enforcement and human rights", *International and Comparative Law Quarterly*, vol 59, January 2010, 159. available at: http://ilmc.univie.ac.at/uploads/media/Guilfoyle_-_Piracy_and_Human_Rights.pdf
11. Douglas Guilfoyle, "Shipping Interdiction and the Law of the Sea", Cambridge University Press, 2009, 222-226, available at: http://assets.cambridge.org/9780521760195/frontmatter/9780521760195_frontmatter.pdf
12. Michael Passman, "protection afforded to captured pirates under the law of war and international law", *Tulane Maritime Law Journal*, Volume 33, 2008, available at: <http://www.law.tulane.edu/tlsjournals/maritime/index.aspx>
13. Feller, Erika , Volker Türk, Frances Nicholson, "Refugee Protection in International Law: UNHCR's Global Consultations on International Protection", Cambridge University Press, Cambridge, 2003.
14. US Office of Naval Intelligence, Civil Maritime Analysis Department, Worldwide Threat to Shipping, Mariner Warning Information, 17 Oct. 2008
15. Treves, Tullio, Piracy, "Law of the sea, and use of force: Developments off the coast of Somalia", *European journal of international law*, Vol. 20, no.2, 2009, 408. Available at: <http://ejil.oxfordjournals.org/content/20/2/399.short>
16. Treves, Tullio, "Human Rights and the Law of the Sea", *BERKELEY JOURNAL OF INTERNATIONAL LAW*, Vol. 28, http://www.boalt.org/bjil/docs/BJIL28.1_Treves.pdf
17. Harris, David and others, "Law of the European Convention on Human Rights" (2nd edn), Oxford University Press, Oxford, 2009, p564. Available at: <http://www.amazon.co.uk/Harris-OBoyle-Warbrick-European-Convention/dp/0406905940>
18. Middleton, Roger, "Pirates and How to Deal With Them", Africa Programme/International Law Briefing Note: AFP/IL BN 2009/01, Chatham House, 22 April 2009, 4-5. http://www.chathamhouse.org.uk/files/13845_220409pirates_law.pdf
19. Goodman, Ryan & Jinks, Derek, "International Law, U.S. War Powers,

- and the Global War on Terrorism”, 118 HARVARD LAW REVIEW, 2653, 2659 (2005); available at: <http://www.law.harvard.edu/faculty/rgoodman/pdfs/GoodmanJinksIntlLawWarPowersandGlobalWaronTerrorism.pdf>
20. Oppenheim, Lassa, “International Law: A Treatise”, Volume 1, 1905, 330. Available at: <http://www.amazon.com/International-Law-Treatise-Lassa-Oppenheim/dp/0217852041>
21. “The Growing Threat of Privacy to Regional and Global Security”, NATO Parliamentary Assembly, 169 CDS 09 E (2009), p40, available at: <http://www.nato-pa.int/default.asp?SHORTCUT=1770>
22. Milena Sterio, “Fighting Piracy in Somalia (and Elsewhere): Why More Is Needed”, Fordham International Law Journal, Vol 33, Issue 2.
23. Dominik Zimmermann, “The case for an International Piracy Court”, 2010, Available at: <http://www.Internationallawobserver.eu>

اسناد

1. American Society of International Law, Piracy off Somalia: The challenges for international law, Annual Meeting, March 26, 2009, Available at: <http://www.asil.org/human-rights-humanitarian-law.cfm>
2. Res 1816 of 2 June 2008, available at: http://www.marad.dot.gov/.../UNSCR_1816-_SIT_IN_SOMALIA_.pdf Res 1846, 2008. Available at: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/N0863029.pdf>
3. Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, (‘CAT’), (adopted 10 December 1984, entered into force 26 June 1987) 1465 UNTS 85, online at: <http://www2.ohchr.org/english/cat.htm>
4. European Convention on Human Rights is formally known as the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. The text, as amended by Protocol No. 11, with Protocol Nos. 1, 4, 6, 7, 12 and 13, available at: <http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Basic+Texts/Basic+Texts/The+European+Convention+on+Human+Rights+and+its+Protocols/>
5. Convention relating to the Status of Refugees (adopted 28 July 1951, entered into force 22 April 1954) 189 UNTS 150 (Refugee Convention), available at: www2.ohchr.org/english/law/refugees.htm
6. International Covenant on Civil and Political Rights (‘ICCPR’), for further information, see:

www2.ohchr.org/english/law/ccpr.htm

7. Rome Convention for the suppression of unlawful acts against the safety of maritime navigation of 10 march 1988. SUA Convention, available at: <http://www.cfr.org/publication/20645>.
8. Exchange of Letters Between the European Union and the Government of Kenya on the Conditions and Modalities for the Transfer of Persons Suspected of Having Committed Acts of Piracy and Detained by the European Union-Led Naval Force (EUNAVFOR), and Seized Property in the Possession of EUNAVFOR, from EUNAVFOR to Kenya and for Their Treatment After Such Transfer, Annex 2009, available at: www.asil.org/ilib090515.cfm
9. International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), art 9(4), available at: <http://www2.ohchr.org/english/law/ccpr.htm>, art 9(4)
10. European Court of Human Rights (ECHR), art 5(3), available at: http://www.echr.coe.int/echr/homepage_EN
11. Constitution of Kenya, available at: <http://kenya.rcbowen.com/constitution>
- 35- Office of the High Commissioner for Human Rights, Conclusions and Recommendations of the Committee against Torture (United States of America) (25 July 2006) UN Doc CAT/C/USA/CO/2 ('Committee Against Torture (USA Recommendations)') Available at: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cat/docs/reportingprocedure/CAT-C-GRC-Q-5.doc-2009-02-02>
12. EU Council Joint Action 2008/851/CFSP of 10 November 2008, on a European Union Military Operation to Contribute to the Deterrence, Prevention and Repression of Acts of Piracy and Armed Robbery off the Somali Coast, OJ (2008) L301/33, available at: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:301:0033:0037:EN:PDF>
13. Chahal v United Kingdom (1996) 23 EHRR 413, paras 151-2 available at: <http://www.bailii.org/eu/cases/ECHR/1996/54.html>;
14. Jabari v Turkey (2000) 9 BHRC 1, para 50. The Court has made no distinction between deportation and extradition proceedings for art 13 purposes:
15. Ben Khemais v Italy, ECtHR, Application no 246/07 (Judgment) 24 February 2009, para 80; Mamatkulov (n193) para 124. Available at: <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200304/ldjudgmt/jd040617/ullah-1.htm>
16. Meijers Committee, Comment on the Agreement Between the EU and

- Kenya on the Transfer of Persons Suspected of Piracy to Kenya, available at:
<http://www.statewatch.org/news/2009/may/eumeijers-cttee-kenya.pdf> (20 May 2009).
17. Rigopoulos case and Medvedyev case, available at: <http://www.echr.coe.int/echr/>, No. 3394/03. Respectively requests 37388/97 and 3394/03, available only in French at: www.echr.coe.int/ECHR/English/CaseLaw/HUDOC.
18. S/RES/1851 (2008), para 6 and S/RES/1863 (2009), para 15 and S/RES/1814 (2008), para 16, 17
19. Third Geneva Convention art. 4, Aug. 12, 1949, 75 U.N.T.S. at 140. Available at: www.icrc.org/ihl.nsf/.../6fef854a3517b75ac125641e004a9e68
20. International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), Award of 17 Sept. 2007, 47 ILM (2008) 66. see: <http://www.itlos.org/>
21. International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), Award of M/V Saiga No.2 see for further information: http://www.itlos.org/start2_en.html
22. International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), Award of I'm Alone, Canada/United States, 1935), U.N.R.I.A.A., Vol. III, p1609
23. International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), Award of Red Crusader case, (Commission of Enquiry, Denmark–United Kingdom, 1962), I.L.R., Vol. 35, p. 485, see: http://www.chathamhouse.org.uk/files/15221_011009piracy_law.pdf
24. دیوان بین‌المللی دادگستری Judgment of 27 June 1986 in Nicaragua v United States [1986] دیوان بین‌المللی دادگستری Rep 14. See: <http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUR5540/h09/.../Nicaragua.ppt>
25. Agreement for the Implementation of Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 Dec. 1982 Relating to the Conservation and Management of Straddling Fish Stocks and Highly Migratory Fish Stock, opened to signature in New York on 4 Dec. 1995, 34 ILM (1995) 1547, available at: www.un.org/.../convention_agreements/convention_overview_fish_stocks.htm
26. Murray v. United Kingdom, Appeal. No. 18731/91, 22 Eur. H.R. Rep. 29, 37-40, 48(1996).
27. <http://www.icc-ccs.org/>.
28. http://www.chathamhouse.org.uk/files/15221_011009piracy_law.pdf

-
29. <http://www.ohchr.org>
 30. <http://www.lloydslist.com//ll/news/view/Article.htm?articleId> (visited on 15 december 2010)
 31. Report of the Secretary-General on possible options to further the aim of prosecuting and imprisoning persons responsible for acts of piracy and armed robbery at sea off the coast of Somalia, United Nations Security Council Document, S/2010/394, 26 July 2010.
 32. S/RES/1918/2010

“The legitimacy of using force against Pirates off the coast of Somalia; emphasis on the necessity of observing international human rights considerations in exercise of jurisdiction”

Zakieh Taghizadeh

Abstract:

Piracy and armed robbery against ships at seas off the coast of Somalia, the Horn of Africa, Gulf of Aden and recently the Gulf of Guinea in West Africa have been at the forefront of the attention paid by the international community and specifically the United Nations Security Council to the serious crisis posed against international trade, security and safety of maritime navigation. In this regard, UNSC resolutions have already expanded the narrower scope of international law on piracy so that the international community tempted to fight against piracy and armed robbery against ships at sea extensively by applying all necessary instruments. However, such measures of using of force according to the UNSC resolutions should be carried out based on the international human rights law and international humanitarian law to be considered legitimate. Furthermore, in these resolutions, UNSC urges all States and international organizations involved in fighting against piracy to establish an international cooperation mechanism as a common point of contact for counter-piracy activities near Somalia, and to enhance the judicial capacity of regional states to combat piracy, including the judicial capacity to prosecute pirates. This article aims to investigate about the legitimacy of using force against pirates off the coast of Somalia and the Gulf of Aden, firstly based on an inquiry about the international human rights law considerations (in particular guarantees to a fair trial, prohibition of torture and inhuman and cruel treatment during the exercise of jurisdiction over pirates) and secondly a study on the practice of the European Court of Human Rights (ECHR) and the International Tribunal for the Law Of the Sea (ITLOS).

Keywords:

Piracy, Use of Force, Human Rights Law, Humanitarian Law, Guarantees to a fair trial, UN Security Council Resolutions.

Journal of LEGAL RESEARCH

VOL. XIV, No. 1

2015-1

- **Tension between Zonal and Global management in prevention and repression of criminal acts in sea**
Djamchid Momtaz - Massoud Alizadeh - Shahram Zarneshan
- **Legal system governed on succeed obligation for merging Trade Companies**
Bahram Hasanzadeh
- **Allocation of legislative jurisdiction of Parliament in the constitutional order of Iran**
Javad Taghizadeh - Fatemeh Samieyan
- **A Comparative Study of Iran's Criminal Legislative Policy With UNCAC in the field of Financial Anti-corruption and its Evolutions**
Mohammad Bagheri Komar Olia
- **Open source software system**
Seyed Mohsen Tolou - Jafar Nezamolmolli
- **The legitimacy of using force against Pirates off the coast of Somalia**
Zakieh Taghizadeh
- **The procedure in extradition law with insist on Julian Assange's cases**
FaridAzadbakht - Mehdi TavanaeManesh
- **Structure and Efficiency of African Court on Human and People's Rights**
Seyed Yaser Ziaee -Sadegh Jafarzadeh Darabi
- **Bright Law in the Black Sea: Flexibility and Predictability of Maritime Delimitations Criteria in the ICJ's Decision on Romania/Ukraine (2009)**
Jamshid Mazaheri
- **A comprehensive legal challenge: Italy versus ICJ**
Faraz shahlaei

S. D. I. L.

The S.D. Institute of Law
Research & Study